

функціонують сингулярно або у поєднанні з емотивними модифікаторами, що уможлиблює надання більш повної естетично значущої інформації та увиразнення суб'єктивного ставлення мовця до об'єкту висловлювання.

Визначною рисою прагматичного простору ДА у С. Фіцджеральда є позитивний оцінний знак, за допомогою якого пригнічується компонент способу передачі змісту і забезпечується послаблення емоційної тональності взаємодії, що свідчить про настанову американського суспільства першої половини ХХ ст. загалом і ідіодискурсу письменника зокрема на гармонізацію взаємин між комунікантами, яка на рівні передачі змісту контролюється принципом кооперації, а на рівні здійснення соціальної взаємодії – принципом ввічливості.

Здійснений у роботі аналіз системи ДА у С. Фіцджеральда з урахуванням когнітивних і прагматичних аспектів відкриває **перспективи подальших досліджень** лінгвокогнітивної своєрідності ідіодискурсу письменника, зокрема композиційно-мовленнєвої організації його текстової матерії, що сприятиме визначенню його місця і ролі в соціокультурному просторі США загалом і американській літературній традиції зокрема.

Література

- Белозьорова О.М. Дискурсивні властивості мовленнєвого акту натякання (на матеріалі сучасної німецької мови): автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.04 "Германські мови" / О.М. Белозьорова. – Харків, 2007. – 20 с. Бигунова Н.А. Критерій прямої / косвенної форми реалізації оценок дійових осіб (на матеріалі англоязычного художественного дискурса) / Н.А. Бигунова // Записки з романо-германської філології. – Одеса : Фенікс, 2013. – Вип. 1 (30). – С. 11-16. Буренко Т.М. Когнітивно-прагматичні характеристики мовленнєвого акту "вибачення" в англомовному дискурсі XVI-XXI століть: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.04 "Германські мови" / Т.М. Буренко. – Харків, 2008. – 20 с. Корольов І.Р. Комунікативна ситуація "виправдання": прагматичний та лінгвокультурний виміри: монографія / І.Р. Корольов. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2009. – 223 с. Кочкарова З.К. Средства выражения и диалогическая организация речевых актов убеждения-доказательства истинности и убеждения-побуждения к действию (на материале немецкого языка): автореф. дис. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.04 "Германские языки" / З.К. Кочкарова. – Воронеж, 1995. – 16 с. Наумук О.В. Когнітивні та прагматичні характеристики порад у сучасній англійській мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.04 "Германські мови" / О.В. Наумук. – Донецьк, 2010. – 20 с. Одарчук Н.А. Семантика та прагматика висловлень відмови в англомовному художньому дискурсі: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.04 "Германські мови" / Н.А. Одарчук. – К., 2004. – 20 с. Павленко Л.В. Дискурсивний акт підхоплення в англійському діалогічному мовленні (на матеріалі сучасної художньої прози): автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.04 "Германські мови" / Л.В. Павленко. – Одеса, 2011. – 20 с. Приходько А.Н. Дискурсивні акти: Прагмасемантика і прагматипологія / А.Н. Приходько // Когніція, комунікація, дискурс. Міждунар. сб. научн. тр. – Харьков : ХНУ, 2010. – Вип. 1. – С. 101-122. Пудровська Т.М. Мовленнєві акти офіративів і деклінативів у системі мовлення (на матеріалі сучасної англійської мови): автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.04 "Германські мови" / Т.М. Пудровська. – Харків, 2000. – 18 с. Шиленко Р.В. Семантика і прагматика высказываний, регулирующих межличностные отношения: автореф. дис. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.04 "Германские языки" / Р.В. Шиленко. – Саратов, 1987. – 16 с. Fitzgerald F.S. Flappers and Philosophers / F.S. Fitzgerald. – London : Urban Romantics, 2013. – 188 p. Fitzgerald F.S. Tender is the Night / F.S. Fitzgerald. – England : Wordsworth Cl., 1995. – 459 p. Fitzgerald F.S. The Great Gatsby / F.S. Fitzgerald. – England : Macmillan Publishers Limited, 2005. – 193 p. Fitzgerald F.S. This Side of Paradise / F.S. Fitzgerald. – England : Wordsworth Cl., 2011. – 269 p. Klein J. Die konklusiven Sprechhandlungen. Studien zur Pragmatik, Semantik und Lexik von Begründen, Erklären-warum, Folgen und Rechtfertigen / Josef Klein. – Tübingen : Niemeyer, 1987. – 246 S.

УДК 811.112.2'42:82-32

ЧЕРЕДНИЧЕНКО В. П.

(Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського)

ПРЯМА І НЕПРЯМА МОВА ЯК ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ ЧУЖОЇ МОВИ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ НОВЕЛИ)

У статті проведено аналіз засобів передачі чужої мови. На матеріалі німецькомовної новели розглянуто пряму і непряму мову як засоби передачі чужої мови. Проаналізовано модифікації непрямой мови, встановлено їх основні ознаки.

Ключові слова: непряма мова, новела, предметно-аналітична модифікація, пряма мова, словесно-аналітична модифікація, чужа мова.

Чередниченко В. П. Прямая и косвенная речь как средства передачи чужой речи (на материале немецкоязычной новеллы). В статье проведен анализ средств передачи чужой речи. На материале немецкоязычной новеллы рассмотрены прямая и косвенная речь как средства передачи чужой речи. Проанализированы модификации непрямой речи, установлены их основные признаки.

Ключевые слова: косвенная речь, новелла, предметно-аналитическая модификация, прямая речь, словесно-аналитическая модификация, чужая речь.

Cherednychenko V. P. Direct and indirect speech as a means of transmission of foreign speech (on the material of German-language novels). The article deals with the means of transmission of foreign speech. On material of German-language novels were considered direct and indirect speech as a means of transmission of foreign speech. Modification indirect speech and their main features were analyzed.

Key words: indirect speech, novel, subject-analytic modification, direct speech, verbal-analytic modification, foreign speech.

Останні десятиріччя розвитку вітчизняної науки були відзначені посиленням інтересу до вивчення творів малої форми у контексті лінгвостилістичного аналізу. Разом з тим актуальність дослідження німецькомовної новели продиктована тим, що і сьогодні у світовій лінгвістиці не існує фундаментальних досліджень цього типу тексту, у поодиноких розвідках мають місце лише фрагментарні спроби висвітлення цього питання. **Об'єктом** дослідження виступає німецькомовна новела як тип тексту. **Предметом** дослідження є чужа мова та способи її передачі.

Мета нашої роботи полягає у дослідженні лінгвостилістичної підсистеми німецькомовної новели як типу тексту. Досягнення цієї мети передбачає розв'язання таких **завдань**: провести аналіз засобів передачі чужої мови, дослідити модифікації та засоби вираження чужої мови у німецькомовній новелі.

Незважаючи на значний ступінь дослідженості явища «чужої мови» у сучасній науці [Болотнова 2006; Дудар 2013; Кузнецова 2007; Максимова 2006; Осадчук 1984; Пихтовникова 1992; Чумаков 1975; Banfield 1973; Jäger 1970; McHale 1978; Riesel 1954; Riesel, Schendels 1975; Roncador 1988; Schmid 2005 та ін.], цей лінгвістичний феномен вже довгий час зберігає свою актуальність. Ціла низка питань цієї проблематики й досі не має остаточного вирішення або ж має спірні трактування. Проте найбільш поширеною залишається думка про те, що чужа мова як об'єкт дослідження лінгвістики базується на трьох традиційних складових, до яких відносять пряму, непряму і невластиво-пряму мову.

Пряма мова – це спосіб передачі чужої мови, при якому вона вводиться в текст словами автора і відтворює висловлювання (або думку) від тієї особи, якій вона належить, зі збереженням лексико-фразеологічних, граматичних та інтонаційних особливостей її власного мовлення [Капелюшний 2007, с. 359; Пономарів 2000, с. 210; Розенталь 1976, с. 348; Смольская 2009, с. 80; Солганик 1997, с. 53-54; СЭС 2006, с. 310; Martinez, 2007, с. 62]. Пряма мова будується за принципом паратаксису – вільного співположення конструктивних частин без граматично вираженого їх зв'язку. Мова автора в конструкціях з прямою мовою може займати будь-яке місце: до прямої мови, після прямої мови, а може її і розривати. Мова автора може також сама розриватися прямою мовою [Смольская 2009, с. 81; Ярцева 2001]. До структурно-семантичних особливостей прямої мови можна віднести вільний вибір синтаксичних засобів, лексичну свободу, що включає різноманітні емоційно-експресивні засоби: вигуки, частки, звертання, оклично-питальні конструкції [СРЯ 2007, с. 579; СЭС 2006, с. 310].

Пряма мова є первинним і поширеним способом актуалізації дискурсної зони персонажа у комунікативному просторі тексту [Чумаков 1975, с. 16]. Вона також є засобом реалізації авторських тематичних, художньо-естетичних завдань, важливий прийом характеристики персонажа, який допомагає окреслити в ньому типове й індивідуальне [Бехта 2013, с. 144].

Пряме діалогічне мовлення часто зустрічається у новелах «Peter Schlehmls wundersame Geschichte» (A. v. Chamisso), «Das Fräulein von Scuderi» (E. T. A. Hoffmann), «Die Hochzeit des Mönchs» (C. F. Meyer), «Die schwarze Galeere» (W. Raabe), «Traumnovelle» (A. Schnitzler), де воно виступає характерологічним засобом – важливим засобом відтворення характеру персонажа.

Непряма мова, в протилежність прямій, – це мова іншої особи, що передається мовцем і є залежною від мови особи, яка її передає [Ахманова 1969, с. 210]. Це спосіб передачі чужої мови, при якому висловлювання передається від особи автора (або оповідача) формою

підрядного речення, при чому у більшості випадків мають місце значні зміни [Гореликова 1989, с. 15; Капелюшний 2007, с. 359; Пономарів 2000, с. 210; Розенталь 1976, с. 155; Смольская 2009, с. 83; СЭС 2006, с. 185; Ярцева 2001]. Оскільки в непрямій мові роль автора є домінуючою, то, як наслідок, відбувається компресія (стиснення) висловлювання персонажа [Гореликова 1989, с. 15; Lämmert 2004, с. 234].

Пряма і непрямая мова є інтонаційно різноспрямованими. Непряма мова більш аналітична по відношенню до чужого висловлювання, у той час як пряма мова слугує для передачі (відтворення) емоційно-афективного стану мовця у всій його повноті. Поєднання цих форм дає в результаті можливість автору і персонажу бути невід'ємними в експресивній складовій висловлювання [Аронсон 2003, с. 106]. На відміну від прямої мови у реченнях з непрямою мовою не передається лексико-фразеологічна своєрідність [СРЯ 2007, с. 580], випускаються всі індивідуальні мовленнєві ознаки [Riesel, Schendels 1975, S. 283], зазвичай відсутні елементи експресивності, притаманні прямій мові: звертання, вигуки, деякі частки, наказовий спосіб, просторіччя, діалектні, жаргонні слова тощо [Розенталь 1976, с. 155; СЭС 2006, с. 185; Riesel 1954, S. 325]. Усі емоційно-афективні елементи мовлення, оскільки вони проявляються не у змісті, а у формах висловлювання, не переходять у цьому ж вигляді у непряму мову. Вони переводяться з форми мовлення у її зміст [Алпатов, 2005].

З точки зору семантико-синтаксичної характеристики особливості лексичного наповнення непрямої мови характеризуються тим, що можна виділити стилістично нейтральну непряму мову і стилізовану, коли передаються особливості чужого мовлення. Частіше зустрічається нейтральна непрямая мова: випускаються усі емоційно-забарвлені елементи [Розенталь 1976, с. 155; СРЯ 2007, с. 581].

З цим твердженням корелює й думка про два різновиди непрямої мови: предметно-аналітичний і словесно-аналітичний [Бахтин 2000; СЭС 2006]. У першому випадку передається лише тема чужого висловлювання («лінійний» стиль). У другому в непряму мову вводяться слова і звороти чужої мови («живописний стиль»). Аналітична тенденція непрямої мови проявляється перш за все в тому, що всі емоційно-афективні елементи мовлення, оскільки вони виражаються не у змісті, а у формах висловлювання, не переходять у цьому ж вигляді в непряму мову. Вони переводяться з форми мовлення у її зміст і лише у такому вигляді вводяться в непряму конструкцію. Будь-яке конструктивне і конструктивно-акцентне вираження намірів речника з прямої мови не може безпосередньо у тій самій формі перейти в непряму мову. Так, конструктивні і акцентні особливості питальних, окличних і наказових речень не зберігаються в непрямій мові, відзначаючись лише у її змісті. У свою чергу словесно-аналітична модифікація вводить в непряму конструкцію слова і звороти чужої мови, що характеризують суб'єктивну і стилістичну фізіономію чужого висловлювання як виразу. Ці слова і звороти вводяться так, що чітко відчувається їх специфічність, суб'єктивність, типічність [Бахтин 2000, с. 456-460; СЭС 2006, с. 185-186].

Щодо німецькомовної новели, то непрямая мова, за допомогою якої автор зображує події тексту, часто зустрічається у новелах «Die Marquise von O» (H. v. Kleist) і «Ein fliehendes Pferd» (M. Walser). Однак, якщо у новелі М. Вальзера «Ein fliehendes Pferd» превалює словесно-аналітична модифікація, то новела Г. фон Кляйста «Die Marquise von O» містить в собі здебільшого предметно-аналітичну модифікацію непрямої мови.

На наявність словесно-аналітичної модифікації непрямої мови у новелі М. Вальзера «Ein fliehendes Pferd» вказують такі ознаки:

1. Вживання вставних слів, що підкреслюють ставлення речника до свого висловлювання і вказують на спосіб словесного оформлення думки.

*«Sabine sagte, daß Helmut ununterbrochen arbeite. **Allerdings** auf eine nicht jedem gleich begreifliche Weise. Er lese eben immerzu. Es sehe aus wie studieren. Sie halte es aber eher für Leben. **Das heißt**, es komme nichts heraus dabei. **Vielleicht** sei das sogar nicht einmal beabsichtigt. Er veränderte sich durch sein Lesen, **das schon**. Er komme von keiner gelesenen Seite als der zurück, der die Seite aufschlug. ... **Auf jeden Fall** komme er andauernd weiter, das erlebe sie. Sie **auf jeden Fall** komme da schon lang nicht mehr mit. Bei dem Tempo, das Helmut allmählich*

vorgelegt habe. **Ja**, er könne ruhig noch einmal pfeifen.» [Das große deutsche Novellenbuch 2004, S. 1063].

2. Вкраплення слів і зворотів прямої мови, що надає висловлюванню специфічності, безпосередньо передає думку персонажа і наближує адресанта до кращого його розуміння.

«Als sie angelten, sagte Sabine, daß eine Segelpartie eine solche Wirkung habe, habe sie sich überhaupt nicht vorstellen können. **Vom Ufer aus sehe das Segeln oft so aus, als passiere da überhaupt nichts**. Sie sei jetzt wie betrunken. Aber auf angenehmste Weise. So leicht und so schwer sei sie. **Und wie sie ihre Haut spüre. So habe sie ihre Haut überhaupt noch nie gespürt**. Sie habe das Gefühl, sie sei im Olym zu einer Massage gewesen und kehre jetzt, schwerer und schwerer werdend, zur Erde zurück.» [Das große deutsche Novellenbuch 2004, S. 1047].

«Darauf sagte Hel in einem genauso grotesken Bairisch, Klaus sei **ein spinnerter Hammel**, er solle sich nicht so haben, wenn sie jetzt ein Piano hätte, hätte er seine Ruhe vor ihr.» [17, S. 1050].

«Hel sagt, sie hoffe nur, dieses Buch, **das wieder Klausens Idee sei**, werde besser gehen als ihre Kräuter-Fibel.» [Das große deutsche Novellenbuch 2004, S. 1065].

«Vorerst tanzen sie einmal mit diesen völlig verrückten Böen, sagte Klaus Buch. Sobald denen, **was wohl auch auf dem Bodensee zu erwarten sei**, ein Wind aus einer Richtung folgte, würden sie ihre Segelpartie nachholen.» [Das große deutsche Novellenbuch 2004, S. 1071].

«Er beschwerte sich noch ein mal darüber, daß sie sich morgen vorm Segeln drücke. **Er verstehe das nicht**. Sie spreche von diesem Klaus Buch wie die Blume vom Wind, und dann drückte sie sich. Morgen sei doch gar nicht ihr Friseurtag.» [Das große deutsche Novellenbuch 2004, S. 1066].

3. Використання вигуків і часток з метою надання висловлюванню більшої емоційності та експресивності.

«Aber Klaus Buch wollte endlich wissen, ob sein Verdacht, daß aus seinem romantisch-bizzaren **Ha-Ha** ein fanatischer Arbeitsmensch geworden sei, begründet sei.» [Das große deutsche Novellenbuch 2004, S. 1063].

«Klaus wiederholte den Satz, den Hellmut gesagt haben sollte, und erklärte, jeder in diesem Keller habe sofort verstanden, daß er unserm **Ha-Ha** jetzt zum ersten Mal gelungen sei, seine Vorhaut über die Eichel zurückzuziehen. **Ecco!**» [Das große deutsche Novellenbuch 2004, S. 1046].

«Helmut sagte, man könne **ja** auch am Land abwarten, bis der Sturm vorbei sei. **Wahrscheinlich** wäre **doch** das deutsche Ufer leichter zu erreichen, da der Wind **ja** aus Südwest komme.» [Das große deutsche Novellenbuch 2004, S. 1072].

«Halms dürften das, **bitte-bitte**, nicht falsch verstehen, sagte sie.» [Das große deutsche Novellenbuch 2004, S. 1058].

«Er beschwerte sich noch ein mal darüber, daß sie sich morgen vorm Segeln drücke. Er verstehe das nicht. Sie spreche von diesem Klaus Buch wie die Blume vom Wind, und dann drückte sie sich. Morgen sei **doch** gar nicht ihr Friseurtag.» [Das große deutsche Novellenbuch 2004, S. 1066].

4. Збереження в непрямій мові засобів виразності з метою надання висловлюванню колоритності та самобутності. Так, зокрема в новелі М. Вальзера «Ein fliehendes Pferd» можемо спостерігати авторський епітет: «Aber Klaus Buch wollte endlich wissen, ob sein Verdacht, daß aus seinem **romantisch-bizzaren Ha-Ha** ein fanatischer Arbeitsmensch geworden sei, begründet sei.» [Das große deutsche Novellenbuch 2004, S. 1063]; парафраз: «Klaus Buch sagte, da Halms, zum Glück, ihr **vierbeiniges Laster** nicht dabei hätten, müsse man segeln.» [Das große deutsche Novellenbuch 2004, S. 1041]; просторіччя: «Darauf sagte Hel in einem genauso grotesken Bairisch, Klaus sei **ein spinnerter Hammel**, er solle sich nicht so haben, wenn sie jetzt ein Piano hätte, hätte er seine Ruhe vor ihr.» [Das große deutsche Novellenbuch 2004, S. 1050]; «Hel sagte – und streichelte ihren Klaus übertrieben mütterlich –, jetzt hätten Halms ihren Klaus **arg beleidigt**.» [Das große deutsche Novellenbuch 2004, S. 1050]; порівняння: «...deshalb habe er sich von ihr rennen müssen, wenn er nicht habe eingehen wollen **wie eine Pflanze in einem zu kleinen Topf**.» [Das große deutsche Novellenbuch 2004, S. 1043]; «...sonst habe er einfach das

Gefühl, eine Küchenschabe zu sein.» [Das große deutsche Novellenbuch 2004, S. 1045]; «Er beschwerte sich noch ein mal darüber, daß sie sich morgen vorm Segeln drücke. Er verstehe das nicht. Sie spreche von diesem Klaus Buch wie die Blume vom Wind, und dann drückte sie sich.» [Das große deutsche Novellenbuch 2004, S. 1066].

В протилежність словесно-аналітичній предметно-аналітичній модифікації непрямой мови не властиве вживання виразних та експресивних засобів мови. Для предметно-аналітичної модифікації характерна відсторонена передача подій. Вона слугує засобом для лінійного стилю передачі чужої мови. Це явище ми можемо спостерігати у новелі Г. фон Кляйста «Die Marquise von O»:

«Der Graf setzte sich, indem er die Hand der Dame fahrenließ, nieder, und sagte, daß er, durch die Umstände gezwungen, sich sehr kurz fassen müsse; daß er, tödlich durch die Brust geschossen nach P... gebracht worden wäre; daß er mehrere Monate daselbst an seinem Leben verzweifelt hätte; daß währenddessen die Frau Marquise sein einziger Gedanke gewesen wäre; daß er die Lust und den Schmelz nicht beschreiben könnte, die sich in dieser Vorstellung umarmt hätten; daß er endlich, nach seiner Wiederherstellung, wieder zur Armee gegangen wäre; daß er daselbst die lebhafteste Unruhe empfunden hätte; daß er mehrere Mal die Feder ergriffen, um in einem Briefe, an den Herrn Obristen und die Frau Marquise, seinem Herzen Luft zu machen; daß er plötzlich mit Depeschen nach Neapel geschickt worden wäre; daß er nicht wisse, ob er nicht von dort weiter nach Konstantinopel werde abgeordert werden; daß er vielleicht gar nach St. Petersburg werde gehen müssen...» [Das große deutsche Novellenbuch 2004, S. 168].

Зазначений уривок є прикладом того, як в тексті проявляються реплікуючі та коментуючі авторські тенденції, що дозволяють зберегти чітку дистанцію між авторським і чужим словом. Має місце тематизація чужого висловлювання, при якій наголос робиться не на конструктивній, а на змістовній пружності і самостійності, що приводить до певного роду знеособлювання мовлення.

Підсумовуючи вищезазначене, можна дійти **висновку**, що завдяки формам прямої мови вільно передається індивідуальний стиль кожного мовця, вона дозволяє змінювати мовленнєвий план викладу і створює враження такої, що відтворюється буквально. Пряма мова дозволяє чітко уявити зміст усієї сцени, зрозуміти, який вплив мали слова на того, кому вони були адресовані, а отже прослідити прагматичний аспект висловлювання. Окрім того, пряма мова має яскраво виражену комунікативно-естетичну функцію, оскільки вона є засобом живої, природної, виразної передачі змісту, інформації, розкриття художнього задуму.

Непряма мова передає загальний зміст висловлювання, не відволікаючи увагу читача на конкретну форму її вираження. Вона звільнює автора від обов'язкової для прямої мови індивідуалізації і у той же час передає основний зміст. За допомогою непрямой мови можна передати чуже мовлення лише з певним ступенем достеменності, що сприяє виникненню враження деякої інтерпретації висловлювання.

Непряма мова – досить рідкісний прийом у німецькомовній новелі. Для зображення емоцій та відчуттів персонажів автор зазвичай вживає пряму мову. Новели, у яких зустрічається непряма мова, трапляються дуже рідко і являють собою скоріше винятки.

До найближчих **перспектив** системного лінгвостилістичного дослідження німецькомовної новели можна віднести створення її системно-структурної моделі з урахуванням трьох рівнів композиційної структури: змістового, формального і змістово-формального, а також визначення її концептуальної, категоріальної сутності й когнітивних принципів.

Література

- Алпатов В. Волошинов, Бахтин и лингвистика / В. Алпатов. – М. : Языки славянских культур, 2005. – 127 с. Аронсон О. Метакино / О. Аронсон. – М. : Ад Маргинем, 2003. – 264 с. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. – М. : Советская энциклопедия, 1969. – 608 с. Бахтин М. М. Косвенная речь, прямая речь и их модификации // Фрейдизм. Формальный метод в литературоведении / М. М. Бахтин. – М., 2000. – С. 453-467. Бехта И. А. Авторське експериментаторство в англійській прозі ХХ століття / І. А. Бехта. – Львів : ПАІС, 2013. – 268 с. Болотнова Н. С. Функционирование глаголов говорения в конструкциях с прямой и косвенной речью (на материале произведений Ю. М. Нагибина) / Н. С. Болотнова // Классы глаголов в функциональном аспекте. – Свердловск, 2006. – С. 54-59. Гореликова М. И. Лингвистический анализ художественного текста / М. И. Гореликова, Д. М. Магомедова. – М. : Рус. яз., 1989. – 152 с. Дудар О. В. Структури передачі чужого мовлення в американському романному дискурсі початку ХХ ст. / О. В. Дудар //*

Філологічні трактати. – Суми; Харків, 2013. – Т. 5, № 1. – С. 112-115. *Капелюшний А. О.* Практична стилістика української мови : Навчальний посібник. – Вид. 2-ге, переробл. / А. О. Капелюшний. – Львів : ПАЮ, 2007. – 400 с. *Кузнецова С. В.* Структурно-семантична характеристика прямої речі англійського і російського языков (на матеріалі художественних текстів) : Дисс. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.20. / С. В. Кузнецова. – Москва, 2007. – 174 с. *Максимова Н. В.* «Чужая речь» как коммуникативная стратегия : автореф. дисс. ... доктора філол. наук : 10.02.01. «Русский язык» / Н. В. Максимова. – СПб, 2006. – 41 с. *Осадчук П. І.* Прямая мова / П. І. Осадчук. – К., 1984. – 183 с. *Пихтовникова Л. С.* Композиционно-стилистические особенности стихотворной басни (на материале немецких стихотворных басен 18 в.) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. / Л. С. Пихтовникова. – К., 1992. – 338 с. *Пономарів О. Д.* Стилiстика сучасної української мови : Підручник. – 3-тє вид., перероб. і доповн. / О. Д. Пономарів. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. – 248 с. *Розенталь Д. Э.* Словарь-справочник лингвистических терминов. Пособие для учителей. Изд. 2-е, испр. и доп. / Д. Э. Розенталь, М. А. Теленкова. – М. : Просвещение, 1976. – 543 с. *Смольская Л. И.* Современный русский язык : Синтаксис сложного предложения : пособие / Л. И. Смольская. – Гродно : ГрГУ, 2009. – 87 с. *Современный русский язык (СРЯ) : Курс лекций / И. В. Евсеева, Т. А. Лузгина, И. А. Славкина, Ф. В. Степанова / [Под ред. И. А. Славкиной];* Сибирский федеральный ун-т. – Красноярск, 2007. – 642 с. *Солганик Г. Я.* Стилiстика текста : Учеб. пособие / Г. Я. Солганик. – М. : Флинта, Наука, 1997. – 256 с. *Стилистический энциклопедический словарь русского языка (ССС) : 2-е изд., испр. и доп. / [под ред. М. Н. Кожинной].* – М. Флинта : Наука, 2006. – 696 с. *Чумаков Г. М.* Синтаксис конструкций с чужой речью / Г. М. Чумаков. – Киев, 1975. – 220 с. *Ярцева В. Н.* Языкознание. Большой энциклопедический словарь / В. Н. Ярцева. – М. : Большая российская энциклопедия, 2001. – 685 с. *Banfield A.* Narrative Style and the Grammar of Direct and Indirect Speech / A. Banfield // Foundations of Language. – 1973. – Vol. 10. № 1. – P. 1-39. *Das große deutsche Novellenbuch / [mit einem Vorwort von Effi Biedrzyński].* – Düsseldorf : Albatros Verlag, 2004. – 1085 S. *Jäger S.* Die Pronominalverschiebung bei der Transformation direkter Rede in die indirekte Rede mit besonderer Berücksichtigung der Referenzidentitäten / S. Jäger // Muttersprache. – 1970. – Jg. 80. № 7/8. *Lämmert E.* Bauformen des Erzählens / E. Lämmert. – Stuttgart : Carl Ernst Poeschel Verlag, 2004. – 300 S. *Martinez M.* Einführung in die Erzähltheorie / M. Martinez, M. Scheffel. – München : Beck, 2007. – 198 S. *McHale B.* Free Indirect Discourse: A Survey of Recent Account / B. McHale // A Journal of Descriptive Poetics and Theory of Literature. – 1978. – № 3. – P. 249-287. *Riesel E.* Abriss der deutschen Stilistik / E. Riesel. – M. : Verlag für fremdsprachige Literatur, 1954. – 403 S. *Riesel E.* Deutsche Stilistik / E. Riesel, E. Schendels. – M. : Verlag Hochschule, 1975. – 316 S. *Roncador M.* Zwischen direkter und indirekter Rede. Nichtwörtliche direkte Rede, erlebte Rede, logophorische Konstruktionen und Verwandtes / M. Roncador. – Tübingen, 1988. – 338 S. *Schmid W.* Elemente der Narratologie / W. Schmid. – Berlin; N. Y. : Walter de Gruyter Verl., 2005. – 320 S.

УДК 811.112.2'42

ЩЕРБАК О.М.

(Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)

ВТІЛЕННЯ МИРОТВОРЧОГО ЕТОСУ У НІМЕЦЬКОМОВНИХ ІНТЕРНЕТ-НОВИНАХ: ЛІНГВОРИТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті розглядаються стратегії і тактики втілення миротворчого етосу у німецькомовних інтернет-новинах. Встановлено, що миротворча стратегія реалізується присудками, а тактики — залежними одиницями, що позначають досягнення мети: ідентифікаційними, локативними та квантитативними.

Ключові слова: миротворчий етос, миротворча стратегія, ідентифікаційна тактика, локативна тактика, квантитативна тактика.

Щербак Е.Н. Воплощение миротворческого этоса в немецкоязычных интернет-новостях: лингвориторический аспект. В статье рассматриваются стратегии и тактики воплощения миротворческого этоса в немецкоязычных интернет-новостях. Установлено, что миротворческая стратегия реализуется сказуемыми, а тактики — зависимыми единицами, обозначающими достижение цели: идентификационными, локативными и квантитативными.

Ключевые слова: миротворческий этос, миротворческая стратегия, идентификационная тактика, локативная тактика, квантитативная тактика.

Shcherbak O.M. Embodiment of peacekeeping ethos in German online news: Linguistic rhetorical aspect. The article deals with the strategies and moves of peacekeeping ethos in German online news. The peacekeeping strategy is implemented by predicates, while moves — by dependent units, i.e. identifying, locative and quantitative moves.

Keywords: peacekeeping ethos, peacekeeping strategy, identification move, locating move, quantitative move.

Метою роботи є вивчення мовних засобів, задіяних у відображенні миротворчого етосу у німецькомовних інтернет-новинах. **Завдання:** виокремити мовні засоби, які реалізують миротворчу стратегію німецькомовних інтернет-новин; систематизувати тактики, задіяні у реалізації миротворчого етосу; виявити послідовність тактик, які реалізують миротворчий етос. **Об'єктом** розвідки є втілення миротворчого етосу в німецькомовних інтернет-новинах. **Предметом** дослідження є лінгвориторичний аспект втілення миротворчого етосу в німецькомовних інтернет-новинах.

Вивчення структури текстів інтернет-новин передбачає звернення до лінгвориторичного підходу, який встановлює взаємозв'язок між мовою і риторикою,